

ԳՄՅՐԵՆԻՔ

10
Փարսայ

ՕՐԱԹԵՐԹ

10
Փարսայ

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է Պոլսոյ եւ գաւառաց համար 7 արծաթ մեծիտ կանխիկ. գաւառական բոլոր տարութեան ծախսը մեր վրայ է: Վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդք ալ կը ներգրանցուի:

Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Ռիզա փաշա խան թ. 14: Խմբագրութեան ուղղեալ գիր ետ չէ տրուիր: Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դրուշէ. անկի անգամի համար սակարկութիւն կը լլայ:

ՆԵՐՔԻՆ

Հէրսէքի ապստամբութեան վրայ Պօստայէն հետեւեալ տեղեկութիւնք հաղորդուած են:

Ապստամբները կաշխատին այժմ Մօսթարի եւ Սէրասուլայի հաղորդակցութիւնները կտրելու եւ դէպի Ենի քաղաք ու Սերվիա ճամբայ բանալու, Լիւմի վրայ բանտարկեալ աւստրիական զինուորին նահանջման գիծը կտրելով, Գարաւաղի սահմանադրութեն մինչեւ Նարէնթայի գետը գտնուած երկիրը ապստամբաց ձեռքն տնցած է այժմ, որոնք կաշքօի եւ Գարաւաղի արեւմտեան սահմանագրութիւն մէջ տեղ մինչեւ Թրէպիսէ կը գործեն: Ապստամբութիւնը Հէրսէքի արեւմտեան մասին մէջ ընդհանրապէս կըստպառնայ, Մինչեւ յունիսը 25 տեղի ունեցած կռիւներուն մէջ ապստամբ յաղթող ելած են, Կուսինեցի Ալի փաշա ալպանիացի կոմաւորներէ նոր զօրագունք մը կազմելու վրայ է եղեր, Սերվիոյ սահմանագրութիւնը երթալով, այն կողմերը գիտելու համար:

— Լէվանթ կըսէ թէ Եգիպտոսի վիճակը Եւրոպայի խաղաղութեան սպառնալէ շատ հեռի է: Անգղիոյ կառավարութեան վախճանը, ինչպէս թագուհւոյն ճառը եւ Պ. Կլաւտոնի հասարակաց խորհրդարանին մէջ ըրած ատենախօսութիւնը կը հաստատեն, ուրիշ բան չէ եթէ ոչ Եգիպտոսի մէջ բարեօրէնութիւն եւ խաղաղութիւն հաստատել, Հետեւեալք Եգիպտոսի մէջ դիւանագիտական գործ չկայ բնաւ. երկիրը ազգային գոյութեան զգացում մ'ունի, եւ ամեն պաշտպանութիւնք որք կը լինին ի նպաստ Եգիպտոսի, սոյն ազգայնութեան զգացումը չափաւորելու պէտք է ծառայեն: Եթէ Եգիպտոս խաղաղութեամբ ի մաստաւութեամբ ընթանայ, տեղւոյն ազգային կուսակցութիւնը երկրին վարչական վիճակին մէջ երջանիկ փոփոխութիւն մ'ըրած պիտի լինի:

— Խըտիվին յոտուկալ ատուիրակ Սալիթ փաշա քանի մ'անգամ կայսերական պալատը կանչուեցաւ, Եգիպտոսի վիճակին վրայ նախարարաց ժողովին տեղեկութիւններ տալու համար:

— Երէկ զրաժ էինք թէ Անգղիոյ կառավարութիւնը Եգիպտական խնդրոյն վերաբերեալ ծանուցադիր մը ջրկեր է Բ. Դուռը:

Լէվանթ կըսէ թէ Լորտ Կրանվիլ սոյն ծանուցադրով որ Բ. Դուռն շրջաբերականին պատասխանն է, Օսմանեան կառավարութեան կը ներկայացնէ անգղիական ազգին ճաճկաստանի վրայ ունեցած դաշտաբանները եւ զգացումները որոց շնորհիւ Անգղիա քառասուն եւ հինգ տարիներ առաջ Բ. Դուռը Եգիպտոսի եւ Սիրիայի տէր ըրաւ, Մէհմէտ Ալի յաղթական ապստամբը հպատակութեան մէջ պահելով:

— Վեհ. Սուլթանին թիկնապահ եւ քեռայր Մէհմէտ փաշա իւր անձնական տկարութիւնը դարմանելու համար Եւրոպա երթալու հրաման ստացեր է:

— Արսէն Ոսկանեան անուն Հայազգին որ ժառանգական խնդրոյ մը համար Պարսից դեսպանատունը բանտարկուած եւ վերջերը երաշխաւորութեամբ արձակուած էր, այս օրերս Եւրոպա փախեր է: Գեսպանատունը այս մասին խուզարկութիւն ընել սկսեր է:

— Արքունի բժշկական դպրոցի բնագիտութեան դասատու հայազգի Տօթթ. Անդրանիկ պէյ դնդապետի աստիճան բարձրացեր է:

— Բօլսօ ընկղմեալ նաւին դժբաղդ նաւատիրներուն դիակները որք Բիլոսի ծովափանց վրայ գտնուեցան, երէկ Իւսկիւտարի գերեզմանատան մէջ թաղուեցան:

— Հինգշաբթի իրիկուն մայրաքաղաքը հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Դանուբն ամբողջ ոռոգելով, ամէն նաւարկութիւն անկարելի եղեր է:

Սակայն Բուլմանիոյ հիւպատոսարանը հասած տեղեկութենէ մը կը հասկցուի թէ Ռուսներն եւ Եգիպտոսի մէջ նաւարկութիւնը դեռ կը շարունակէ:

— Մարսիլայէն մայրաքաղաքս եկող եւ 1800 տակառաչափ կրող Բրիմսէլ անուն նաւը երէկ գիշեր Բատիքէօյի մօտ ընկղմելով, խել մը փոքր շոգեմաններ ջրկուեր են զայն հանելու համար:

— Ալպանիոյ Էլպասան գաւառին մէջ առջի գիշեր սաստիկ հրդեհ մը պատահելով, 200 տունէն աւելի մօրիւր դարձեր են, Ելլօնայի խղեալ հեռագրական գիծը վերահաստատուեր է:

— Փար կըսէ թէ Բացվիլ իշխանը դեռ երեքշաբթի օր Պէրլինէն մեկնած ըլլալով, ամսոյս 17ին այսինքն յառաջիկայ ուրբաթ օր հաղիւ պիտի կարենայ մայրաքաղաքս հասնիլ:

— Հելլենաց թագաւորին կենաց դէմ գաւազրութիւն մը նիւթուած ըլլալու լուրը սուտ կը հանեն լրագիրք:

— Պարսից Շահը մայիսի մէջ Եւրոպա պիտի մեկնի, նախ Ս. Փետրոսպոլի հանդիպելով, Ռուսաց կայսեր թագադրութեան հանդիսին ներկայ դանուելու համար: Անկէ Պէրլին պիտի անցնի: Եւրոպայի փարիզ պիտի երթայ, ժամանակ մը հոն մնալու համար, Իսկ վերադարձին Մարսիլայէն եւ Նիսէն անցնելով, Իտալիա պիտի այցելէ:

— Պուլղարիոյ կառավարութեան 1882ի ելմտացոյցը երեք միլիոն ֆրանք բաց ունի: Հասոյթը 26,054,280 ֆրանք իսկ ծախքը 29,000,517 ֆրանք է: Պատերազմական պաշտօնէութեան ծախքն նշանակուած է 12,927,199 ֆրանք. արտաքին գործոց 2 միլիոն 445,272 եւ կըթուութեան 1,808,508 ֆրանք է:

— Մայրաքաղաքիս աղքատաց ձրի բաշխուելիք ածուխը 150,000 օխայի կը հասնի:

Սոյն բարեգործութիւնը Վեհ. Սուլթանին քրոջ հանգուցեալ Նաիլէ Սուլթանին հոգւոյն համար է: 50,000 օխայ Իւսկիւտարի, 50,000 Պոլսոյ եւ 50,000 ալ Վոսիփորի գիւղերուն մէջ պիտի բաժնուի:

— Թունուզի մէջ Մէվլուտի տօնը յունիսը 30 ին սկսեր է, եւ քանի մ'օր տակաւին պիտի տևէ եղեր: Բոլոր զինեալ հրապարակներէն առտու եւ իրիկուն թնդանօթի 12 հարուած կարճակեն եղեր:

— Հինգշաբթի առաւօտ Բերա Աղա-ճամի յոյն մը բաղնիքին մէջ լսելով որ իւր եղբայրներէն մին որուն հետ զբոստեալ էր եւ զայն կորսնցուցած, մօտակայ սրճարան մը կը գտնուի, խնթի նման բաղնիքէն դուրս կենէ բոլորովին մերկ վիճակի մէջ եւ եղբորը քով հասնելով սաստիկ կուռի մը կը բռնուի: Եթէ դրոցիք օղնութեան չհասնէին, կուրը մահացու պիտի լինէր անշուշտ:

— Հինգշաբթի օր Ագրիանուպօլիս մեկնող երկաթուղին չկրցաւ ճամբայ ելնել երկու օրէ ի վեր տեղացած ձիւնին պատճառաւ:

Կըսեն թէ Չաթալճայէն անդին քիչ ձիւն եկեր եւ վերջին օրերս ամբողջ Բուլմէլի մէջ գեղեցիկ օդ մ'ըրեր է:

— Վիէնայի Թակալաթ լրագիրը կը

գրէ թէ Ռինկ թատրոնի այրեացաւեր լինելուն իբր պատասխանատու, ութը հոգի, թատրոնին վերատեսուչը և նախորդ թաղապետը դատաստանի պիտի կոչուին:

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Վարչութիւնը երէկ նիստ ըրաւ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ և գլխաւորապէս Ս. Պատրիարք Հօր հրաժարականի խնդրոյն զբաղեցաւ:

Եւ թէ և Եռուստֆեան էֆէնտի Ազգ. Ժողով չգումարուի հարկին վրայ կը պնդէր, առարկելով թէ Ս. Պատրիարք Հօր հրաժարականի խնդիրը տակաւին ելը ինչ ունեցած, սակայն կրօնական գործոց խորհրդական Գեր. Սիմոն սրբազան, Գեր. փոխանորդ հայրը և վսեմ Մամիկոնեան էֆէնտի Ազգային գործոց վիճակին ծանրութիւնը և Պատրիարքարանի ուղորմելի կացութիւնը ճշգրտապէս նկարագրելով, այս մասին իրենք պատասխանատու չըլլալին յայտարարելին և Եռուստֆեան էֆ. ի յանձնարարեցին Ազգ. Ժողովոյ Ատենապետին հետ խորհրդակցութեամբ Ատենապետաց դիւան հրաւիրել յառաջիկայ երկուշաբթի օր, որ պիտի որոշէ Ազգային Ժողով գումարելու հարկը կամ ոչ կարեւորութիւնը:

ԻՄ ՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆՔ

ԾԳ.

ԽՈՏՈՐՆԷՆԻ ԸՆԹԱՑՔ

Մեծարգոյ Նորա. Բիւղանդացւոյն հռչակաւոր և եղական ֆրանսահայ Բառ. գրքին մէջ մեծ սխալ մը կը գտնենք:

Ֆրանսերէն «տօնէ» բային համար նշանակած է սխալմամբ (տալ, պարգևել, ողորմիլ, շնորհել, պատճառ լինել, ընձեռնել, մատուցանել, ընծայել, մատակարարել, թողուլ, ներել ևն):

Կը յուսանք որ պատուարժան Բիւղանդացին կը փոխէ բառարանին այդ թերթին և «տօնէ» ֆրանսերէն բային նշանակութիւն կուտայ վերոգրեցող բոլորովին բացասականը զի մեր մէջ «տօնէ» կը նշանակէ, չտալ, չպարգևել, չողորմիլ, չի շնորհել, պատճառ չի լինիլ, չընձեռնել, չի մատուցանել, չընծայել, չի մատակարարել, չի թողուլ, չի ներել ևն):

ԿԱՐՄԻՐ ՏԱՆ ԱՍՊԵՏԸ

ԺԴ.

ԱՆՁՆՈՒԹԻՒՆԻՒՆ

(Շար. տես թիւ 937)

— Ո՛հ, պոռաց Գեորգիւմէ այնպէս սահելով որ ծունկերէն մին գետին դըպաւ, ո՛հ, Աստուած իմ, ո՛վ կարող է անընդհատ վրայ վստահ լինել երբ ոչ ոք իրեն վրայ վստահ չէ:

Տիքսմէր գունատեցաւ, իբր թէ իւր բոլոր արիւնը դէպի սիրտը կը վաղէր:

— Գեորգիւմէ, ըսաւ անիկա, գիտե՞ս որ ձեզի այսքան չարարանք տուաւ համար յանցաւոր եմ. կուզէ՞ ձեզի ըսել անմիջապէս. «Գեորգիւմէ, մեծամեծ անձնութիւնութեանց թուականի մը մէջ կապրինք, Գեորգիւմէ, ես մեր բարերար թա-

տակարարել, չի թողուլ, չի ներել և այլն»:

Ընթերցող ակնարկ մը ձգէ՝ մեր տղա-գային ընթացքին վրայ և ահա շուտով իրաւունք պիտի տաս մեր այս սրբագրութեան:

«Տօնէ» ի մեզ կը նշանակէ, խուլ մնալ բարենպաստակ հաստատութեանց, չնչին բան մը եթէ երբեք տալ, մեծաքանակ դանձերու փոխարէն պահանջել, աղքատ մուրացիկ դռնաւ երբ կարգն եկած է դաստիարակին պարտքը վճարելու, տալ առանց հաշուելու այն նիւթոց համար, երբ մեր պչրանքին և մանաւանդ, մանաւանդ երբ մեր որկորին կը վերաբերին:

«Տօնէ», կը նշանակէ ի մեզ չի պարգևել. կծծի և անճոռնի պատրուակներ փնտռել, որ և է աղգօգուտ ձեռնարկի համար վճարելէ խոյս տալու համար, Ծուկայէն ձուկ կամ բանջարեղէն առնելու պէս սակարգութիւն ընել թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ ի՞նչ բանի պիտի գործածուի, արդիւնքն ո՞ր է ելն. ելն.

«Տօնէ», կը նշանակէ ի մեզ չողորմիլ, աղիւղ զգացումներէ մերկանալ և թո. դու ո՞ր որբը ջուր ծախէ փողոցը, ձիավար ըլլալ և անդունդէ անդունդ գլորի, զի որբ է զի աղքատ է և հետեւաբար ար. ժանի ինչ որ ալ ըլլայ:

«Տօնէ», կը նշանակէ ի մեզ որ և է բարձր գործի մը պատճառ չըլլալ, ինձ մով ի՞նչ չըլլալ — գեղեցիկ պատրուակ չէ՞ խոյս տալու համար ամէն վսեմ ձեռնարկութիւններէ: — Գեղ ի՞նչ պէտք է, դու ի՞նչու պատճառ ըլլաս — այս չէ՞ մեր բոլոր խրատներն և քարոզչութիւններն մեր որդեկաց, մեր եղբարց:

«Տօնէ» կը նշանակէ ի մեզ օգնութիւն չընձեռնել ամէն անոնց որք ընդհանրութեան օգտին համար կաշխատին, որ իրենց սրտէն սիրտ լոյսէն լոյսէն կեանքէն կեանք կը ճննճերեն հանապաղ հանրութեան սեղանին վրայ, և մխիթարուիլ ըսելով — բէ՛հ իւր շահուն համար կաշխատի — լա՛ւ չէ՛ այս:

«Տօնէ», կը նշանակէ ի մեզ մատակարարել. այո՛. բայց ինչպէ՞ս, գնա՛ աչքէ անցնող մի որ և է աղգային մատակարարութիւն և պիտի տեսնես ամեն բան ազամական մերկութեան մէջ:

Գուհւոյն ոչ միայն ձեռքս, ոչ միայն դըլուխս այլև երջանկութիւնս նուիրած եմ, ուրիշներ ալ իրենց կեանքը պիտի տան անոր, իսկ ես կեանքէս աւելին պիտի տամ, պատիւս վտանգի պիտի դընեմ, և եթէ պատիւս կորսուի, Գաղղիւան կլլելու պատրաստուող վշտաց Ուկի. անոսին մէջ արցունք մ'աւելի թափուած պիտի լինի, Սակայն իմ պատիւս բնաւ վտանգի չենթարկիր, երբ Գեորգիւմէի նման կնոջ մը պահպանութեանը յանձնուած է:

Առաջին անգամն էր որ Տիքսմէր այսքան բացարձակ կերպով կը խօսէր:

Գեորգիւմէ զլուխը շոկեց, իւր զարմացմամբ լցուած գեղեցիկ աչուրներով անոր նայեցաւ, յուշիկ մը ոտք ելաւ և ճակատն անոր երկնցեղով որպէս զի համբուրէ:

— Կուզէ՞ք, ըսաւ անիկա.

Տիքսմէր հաստատական ակնարկ մ'ըրաւ:

Հիւանդանոց մ'ունինք Պօլսոյ մէջ՝ գործ մեծ և վսեմ՝ փառաւոր յիշատակ մեծագործ և վսեմախոհ Պէդճեանի: Յիսուն և մէկ տարի է որ այդ շէնքը կառուցեալ է մէկ հատիկ մարդու մը շընորհիւ: Կէս դարէ ի վեր այսչափ մարդիկ ունեցանք, այսքան դրամներ եկան գացին, քառորդ դարէ ի վեր սահմանադրական Ժողովուրդ մ'եղանք, «իրաւունք», «պարտք» իբր սովորական բառեր հանապաղ մեր շրթներէն կը թափին. բայց տակաւին այդ խարխուլ շէնքը ազգովին չկրցանք նորոգել հիմնովին:

Բայց մէկ կողմ թողունք նորոգութիւնը, իշխանութիւնն երբ առ ի խնայութիւն, դադարեցուց հացն ու միս որ այսչափ վեհապետներու օրով տրուած էր իրաւամբ, այն վիճակին հասանք որ պիտի փակէինք հիւանդանոցի դռնները եթէ Պատ. Հոգաբարձութիւնն ըստ իւր կարեաց զարժան չտնօրինէր, պէտք եղած ջանքը չխնայելով:

«Տօնէ», ֆրանսերէն կը նշանակէ ՏԱԼ, բայց ի մեզ ակնաւոր գրագէտն Տ. Նորայր՝ կըստիպուի հրապարակաւ ցաւ յայտնել և ըսել թէ փոխանակ պատմական և լեզուական հետազոտութեանց «իցի՛ւ թէ դաշտ երթայի և կաղամբ տնկէի» և առանձին մէկ մարդ, մէկ հատիկ մարդ՝ երկաթեայ կամրով, անխոնջ աշխատութեամբ իւր սխալ մեծ գործը յառաջ տանի, որոյ նման գործեր դարէ դար կրնան ծնիլ մեր մէջ:

«Տօնէ», կը նշանակէ ի մեզ չթողուլ, չներել երբ խնդիրը հանրութեան օգտին կը յանգի, և գետնաբար խոնարհութեան ստոր գծու յեան տանիլ գործը երբ անձնական շահը կը խօսի:

Չանգիտել թէ ամենքս ալ պարտական ենք միմեանց հաշտ աչօք նայիլ երբ հանրական շահը կը խօսի, զանգիտել թէ ամենքս ալ պարտքեր ունինք կատարելու երբ ազգութեան նաւը փոթորկի բռնուած է, զանգիտել թէ մեծ և պզտիկ, կրօնաւոր և աշխարհական, հարուստ և աղքատ, մինչև որ հոգւով մարմնով բոլորով սրտի միմեանց չփարինք, չօգնենք և զօհողութիւններ չը-

— Ըսէք ուրեմն որ գրեմ:

Եւ գրիչը ձեռքն առաւ:

— Ոչ, ըսաւ Տիքսմէր, թերեւս այսպիսով պարկեշտ երիտասարդ մը խաբած պիտի ըլլանք. և որովհետեւ Գեորգիւմէի նման մ'ընդունելէ վերջը պիտի հաշտուի մեզի հետ, ուստի պէտք է որ այս նամակը ոչ Տիքսմէրէն այլ Գեորգիւմէին ուղղուի իրեն:

Եւ Տիքսմէր կրկին անգամ կնոջը ճակատը համբուրեց, շնորհակալ եղաւ և դուրս ելաւ:

Յայնժամ Գեորգիւմէ գողգողալով հետեւեալը գրեց.

«Գաղաքացի Մօրիս,

«Գիտէիք թէ իմ ամուսինս որքան կը սիրէր զձեզ, երբեք չարաթու բաժանու մը որ դար մը երկեցաւ մեզ, մոռցնել «տուաւ ձեզի, եկէք, ձեզի կը պահենք» ձեր վերադարձը տօնի օր մը պիտի ըլլալ մեզի համար. (Գեորգիւմէ)

նենք ըստ կարեւոր, չէ կարելի որ փրկուինք. այս ամենն անգիտել մի միայն մեր անհասակաւ գնում զգացումներն առօրեայ շահերն, մեր անձնական ատելի կիշքերն գոհացնել և ըսել — հարկաւ բան մը պիտի ըլլայ, ի հարկէ մեք ալ կազատինք — սխալ է բարեկամս, այս ընթացքով փրկութիւն չկայ, վիճակի փոփոխութիւն կրնայ ըլլալ, բայց փրկութիւն չկայ՝ երբէք։ Խ. Յ. Ս. 17 Արաց 4373

... Խմբագիր Հայրենիք պատուական լրագրոյ։

Խնդրեմ հաճեցէք հրատարակել հետեւեալն ձեր յառաջիկայ թերթերուն միոյն միջոցաւ։

1884 հոկտեմբերի մէջ Օրտու կոչուեցայ. արդ ինչպէս ամեն հայի պարտն էր ազգային վիճակին ակնարկ մը շրջիլ նոյնն ես ըրի, որոյ արդիւնքն կուգամ ներկայիւս արգոյ հասարակութեան ներկայել։

Օրտու ունի երկու վարժարան մին ազգային Մովսիսեան անուան տակ և միւսն մասնաւորի աղջկանց, Հայկուհեանի ներքեւ, երկուքն ալ բաւական տարիներէ ի վեր հիմն դրած, և գոյութիւն ունենալով ընթացած են, բայց ո՛ր, ահա մի հարցում ուր կընկրկիմ ըսել թէ դէպ ի յետադիմութիւն դէպ ի խաւար, այլ աւա՛ղ, ինչ օգուտ և շահ կրնամք ունենալ անցեալէն որոնք ոչնչի անցուցեր են այնքան տարիներ չունենալով իրենց գործունեայ պաշտպանն և տէրն։

Բայց այսօր գոհ սրտով կը ներկայանամ հասարակութեան. այո՛ 1884 յունվար 1ին Մովսիսեանի ոգի առած է դէպ ի լոյս և յառաջդիմութիւն, ոտնակոխ ընելով ամեն խոչնդոտաց և պարագայից, ունենալով իր ախոյեաններն, որք չեն գիտեր թէ ինչ է հոգնիւն և ճշմարիտ կըսեմ թէ Մովսիսեան պիտի կարենայ հասնիլ հոն, ուր նպատակ ունի, այո պիտի արշաւէ հոն, ուր կը պահանջէ մարդկութիւնն շնորհիւ դպրոցի արդի ճնօրէնի և Հոգաբարձուաց, որք են Մեծ։

ԺԵ

ԲԱՆԱՎԱՐՈՒԹԵՍ Ն ԴԻՅՈՒՀԻՆ

Ինչպէս Մօրիս՝ Սանթէր զօրավարին ըսել տուած էր առջի իրիկուն, ծանրապէս հիւանդ էր։

Ցանը մէջ փակուելէն ի վեր՝ Լօրէն ամեն օր զինքը տեսնելու կուգար, և ամեն կարելի ջանք ի գործ դրած էր զանիկա համոզելու համար որ զբօսանքի ելնէ, սակայն Մօրիս ընդդիմացած էր։

Հիւանդութիւններ կան որոցմէ բըժըշկուել չուղեր մարդ։

Լօրէն յունիս 1 ին ժամը 1 ին միջոցները տուն եկաւ։

— Ինչ ունիս այսօր, հարցուց Մօրիս, չքեղ հագուած ես։

Եւ արդարեւ Լօրէն ձմեռնային համազգեստը հագած էր, կարմիր գլխաւոր գլուխը, և եւազոյն գօտին մէջքը կապած։

Մարտիրոս էֆ Միլիճեան հօգտար. ձու. Սեծ. Մինժիք էֆ. Հէգ/մեան դանձապետ և ընդհանուր տնօրէն և յառախարակ Ռաֆայէլ էֆ. Առաքելեան որոց միակ նպատակն է ծաւալել ուսումը և դաստիարակութիւնն հայ մանկուոյ. ինչպէս նաև Յովակիմ էֆ. Սնդրիասեան որ Պօլիս կը գտնուի և բնաւ խնայած չէ իր ջանքն և պաշտպանութիւնն։

Այո՛ մինչդեռ 1880 իր հետն քարշած էր խաւարն, 1884 իր ստորեւ ունեցած է յառաջդիմութիւն չեմ ուղեր ձանձրացուցիլ ըլլալ, այլ կը թողում արգոյ հասարակութեան, որք կռեն այս անխոնջ ազգասիրութեան և յառաջդիմութեան ոգին. ի ստորեւ ունենալով, 1884 յունվ. 1 մինչ 1882 յունվար 1 մի տարեկան հաշու. կշիռն։

Արդ ինչպէս ամեն Օրտուցի չի կրնար ուրանալ և չպիտի ուրանայ թէ բաւական տարիներ յառաջ Մովսիսեանն ունեցեր է իրեն դրամագլուխ մինչ 500 ոսկի օսմ բայց 1880 յունվար 1ին մնացած է, դպրոցին խանդարեալ վիճակին հետ 240 օսմ. ոսկի դրամագլուխ, բայց մինչ այսօր վերոյիշեալ անձանց շնորհիւ հետեւեալ գոյացումն ունեցեր է։

15000	զրուշ 184	աշակերտներէ 64 ձրի աշակերտք
2000	զաւակ չունեցող ազգայիններէ	
1500	եկեղեցւոյ մի տարեկան թապալ	խի չըջագայութենէ
3900	այլ և այլ ազգային տուրքերէ և դատերէ	
24000	պատրաստ դրամ 1884 յուն. 1ին	
3600	240 օսմ. ոսկ. մի տարեկան շահն	
50000	ընդ. գումար	
20000	մի տարեկան վարժապետաց և	այլ ծախք
30000	պատրաստ դրամ	
Ուրիշ	կերևի մի տարուան մէջ 60 օսմ. ոսկի զուտ հասոյթ ունեցեր է դպրոցի լաւ վիճակին հետ. իսկ գալով Հայկուհեանցի կնկրկիմ ըսելով թէ վարժարանին յառաջդիմութիւն գէշ և դան.	

— Նախ՝ ըսաւ Լօրէն, ժիրօնտէնները պիտի հալին այսօր, այս միջոցին Քառուսէլի հրապարակին վրայ կարմիր գընտակները կը տաքցնեն։ Երկրորդ՝ մեծ հանդէս մը կայ վաղը չէ միւս օրը, որուն համար զքեզ կը հրաւիրեմ։

— Բայց այսօր ի՞նչ կայ. և ի՞նչու կը փնտաես դիս։

— Այսօր կրկնութիւն կայ։

— Ի՞նչի կրկնութիւն։

— Մեծ հանդիսին կրկնութիւնը։

— Սիրելիդ իմ, ըսաւ Մօրիս, դու գիտես, որ ուրիշ օրէ ի վեր ես դուրս չեմ ելներ, հետեւաբար պատահած գործերէն տեղեկութիւն չունենալով կը փափաքիմ տեղեկութիւն ունենալ։

— Բայց ի՞նչպէս միթէ չըսի ձեզի։

— Ինձի բան մը չըսիր։

— Նախ՝ սիրելիդ իմ, դուն գիտէիր, որ մենք Աստուած անունը ժամանակի մը համար ջնջած էինք և անոր տեղը

դադ վիճակի մէջ է. և որք մի դաստիարակուհի բերել տուին վերջերս Պօլսէն և որ երեք ամիսներէ ի վեր չընալ կընթանայ շնորհիւ մասնաւոր հոգաբարձուաց ծլուծեան, բայց յոյս ունիմ թէ պիտի արթննան նոքա ևս իրենց խորքունէն կամ իրենց պաշտօնն կատարելապէս կատարելով գոհ ընել հայրերն և կամ յանձնել ուրիշ մի նոր գործունեայ տնօրէնութեան։

Տէր հաճեցէք ընդունիլ իմ յարգանքներս։

Մ. Պ. Քօլօլեան
1882 յունվար 12
Օրտու

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ վաղըթէն և այսօր Լէվան. թէն առնելով գրած ենք թէ անգղիական կառավարութիւնը ծանուցադիր մը ղրկեր է Բ. Դրան Եգիպտական խնդրոյն համար. սակայն այս տեղեկութիւնը սխալ կը հանեն. Անգղիոյ կառավարութիւնը իւր Եգիպտոսի հիւպատոսին առջի ղրկած ծանուցադիրը ղրկեր է, և ի տեղեկութիւն լորտ Տիւֆըրինի ծանուցեր է։

— Երէկ նորէն շատ մը զօրքեր ղըրկուեցան Եէմէն և կրսուի թէ զօրաբաժնի հրամանատար Ասաֆ փաշա այն կողմի զօրաց ընդհանուր հրամանատար պիտի կարգուի. երէկ վեհ. Սուլթանի թիկնապահներէն Սալիմ պէյ Եէմէն ղրկուեցաւ իրաց վիճակին վրայ ճշդիւ տեղեկագիր մը շինելով վեհ. Սուլթանի ներկայացնելու համար։

— Ռուսիոյ դեսպան Պ. Նովիքօֆ հինգշաբթի օր Բ. Դուռը երթալով, նախարարաց հետ տեսակցեցաւ։

— Լուր կուտան մեղ թէ Պալատցի Հայ մը Հաճօրուլօ յոյն վաճառականը իրեն կնքահայր ուզելով, Յունաց Պատրիարքարանը գիտողութիւն ըրեր է Պ. Հաճօրուլօի թէ Հայուն խաչը բռնելէ վերջը վերստին իրը յոյն ճանչցուելու համար միւսանգամ տակաւը պէտք է մտնէ . . .

ԳԵՐՈՒԹՅՈՒՆ ԷԱԿ ԴՐԱԾ ԵՐԵՐ։

— Այո գիտեմ։

— Լաւ, կերևի թէ բան մը նշմարեր են, այսինքն այս Գերագոյն Էակը չափաւորական մը՝ ժիրօնտէն մը է եղեր։

— Լօրէն, սուրբ բաներու վրայ կատակ ընել հարկ չէ. դուն գիտես որ այդ տեսակ բաներ չեմ սիրեր ես։

— Բայց ի՞նչ կուղես սիրելիդ իմ, ամէն մարդ իր դարուն մարդը պէտք է ըլլայ. ես հին Աստուածը բաւական կը սիրէի, վասն զի նախ՝ որ անոր սովորած էի, իսկ Գերագոյն էակը կերևի թէ յանցանքներ ունի, և երկինքը դառնուելէն ի վեր ամէն բան ձախորդ կերթայ. վերջապէս մեր օրէնսդիրները անոր անկումը վճռեցին . . .

Մօրիս ուսերը թօթուեց։

(Շարունակել)

ՍԱԴԻՆԻԿ ՏՐԴԱՏ

Վ. Ե. Պ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՆԻՅ

Ազգային փաստաբաններէն թիւթիւն. ճեան Ռուբէն Էֆէնտիի հեղինակութիւնը եղող սոյն վիպասանութիւնը որ ընտիր յօդուածներ և ժամանակակից վէպեր և ընտանեկան սովորութիւններու ճշգրիտ պատկերներով լի և իւր վերջաբանէն ի զատ 257 երեսէ բաղկացեալ ընտիր վէպ մ'է:

Կը ծախուի սուճի Պօղոս տղային խառնութիւն և ամեն զրաւաճառաց քով. գին 40 շրուշ. շատ առնողին զեղջ կըլլայ. կեդրոնատեղինէ Ղալաթիոյ Մանուկեան տպարանը:

ԸՆԹԱՅՔ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ

Նոր դասագիրքի

ԹՈՒՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

(Մտաւոր և գրաւոր)

Առաջին ու երկրորդ տարիներու համար Աշխատասիրեաց Յ. Դ. Փալազաշեան Բ. Տպագրութիւն

Մանկավարժական արդի սկզբունք, համաձայն պատրաստուած սոյն Դասագրքին առաջին տարին՝ երկրորդ տարւոյ յաւելմամբ և մաքուր տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած է և կը ծախուի բոլոր գրաւաճառաց քով:

Գին 3 շրուշ:

ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Աշխատասիրեաց Մ. Յ. Աղապալեան

... Մկրտիչ ... Աղապալեան

Կրթական Տեսչութիւնն ստացաւ Ձեր նոյ. 9 ամսաթիւ նամակն ինչպէս և Ձեր երկասիրած «Իրադիտութիւն» անուն դասագիրքն և նորա «Բացատրութիւն ի պէտս վարժարանաց» դասատետնն որ կը ներկայէք մեզ ի վաւերացումն:

Կրթական Տեսչութիւնն ի քննին ջանելով Ձեր սոյն երկասիրութիւնն, դանձր մեր աղջ. ընտելարանաց մէջ գործածութեան արժանի գտաւ և վաւերացոյց:

Մնամբ յորդանօք

Ազգ. Կեդր. վարչութեան Կրթ. խորհրդ. (Կնիք) Մ. ՄԱՍԻՆԿՆԵԱՆ

Կրթական Տեսչութեան

ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ի պէտս վարժարանաց 5 շրշ. ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ի պէտս աշակերտաց 5 շրշ.

Ամեն գրաւաճառաց քով կը գտնուի, շատ գնողներու և գպրողաց համար զեղջ կըլլայ:

ԱՐՍԷՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Որ Եւրոպայ գինի շինելու արհեստը առնուած է, այս անգամ Ա. Գրիանուպալիս յատուկ գինի շինելով և մայրաքաղաք Բերլինով խիստ ընտիր տեսակէն, փոքր և մեծ քանակութեամբ կը վաճառէ Ղալաթիա խուրչունելու խան թիւ 15 վաճառատունը:

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՄ

ՆԱԽԱԳԻՏԵԼԻՔ

Բարոյական և բնական իրաց

Թարգմանութիւն Կարնոյ Ազգ. գպրողի աշակերտաց

Ընթերցանութեան արժարի գրքեր մ'է: և արնայ Նոր Տարւոյ առթիւ խիստ յարմարաւ չէս իւր նուէր գործածուիլ: Կը գտնուի բոլոր իրաւաճառաց քով և Ղալաթիա, Չաղըրեան Ցարութիւն Էֆէնտիի թղթավաճառանոցը, Թիւ 16: Գինն է 60 փարս: Շատ գնողներուն սովորականէն աւելի զեղջ կըլլայ:

ՓԱՆԱՍԷ

ԴԵՂ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԴԵՂ ՍԱՄԱՐՍՑԻՈՅՆ

Կը ծախուի Մին սեան և Բնիկեաց Ամերիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա Կ. Պօլսոյ: Փանասէն իւր օգտակարութեամբն, ինչպէս Ամերիկայի եւ Եւրոպոյ, նոյնպէս եւ Թուրքիոյ այլ և այլ կողմերը մեծ ընդունելութիւն գտած է:

Փանասէն գեղացւոյն եւ գաւառացւոյն բժիշկն ու բարեկամն է, եւ մեծ օրհնութիւն մը համարուած է այն տեղերուն համար, ուր բժիշկ ու զեղ եւ դարման հազիւ կը գտնուին: Փանասէն բուսեղէններէ բաղադրեալ լինելով բոլորովին անվնաս է: Փանասէն այրածին ցաւը կ'առնէ ու քիչ ատենի մէջ կը բուժէ: Նոյնպէս էլ եւ մարմնոյն կարուած ու ձմուած տեղերուն ցաւն ու բորբոքը չուտով կ'առնին:

Ձղային, յօղային եւ ոսկրային սաստիկ ջգաւերը բուժելով տաքնապեայը կը հանդարտեն: Ստամոքսի, փորի եւ աղեաց ցաւերը կը կտրէ ու պաղէ յառաջ եկած դժուարութեանց առաջը կ'առնուի:

Փանասէն ակոյալի ստտիկ ցաւերը չուտով կը բուժէ: Մարմնոյն կտրուած կամ վերաւորեալ կողմերն առատ փանասէ քսելով շուտ կը բժշկուին ու կը գոցուին: Փանասէն կը բժշկէ նաեւ փորձարութիւն, թանչք, հաղ, ջերմ, կոկորդի բորբոք եւ ուռեցք, մէջքի ցաւ եւ այլ դանաղան անտեղ, որոց սկզբնապատճառը գրեթէ նոյնն են: Այսպէս կը վիպեն շատեր, որք փորձած են: Ընտանիք իրենց տան մէջ ու պանդուխտը եւ ճանապարհորդը իրենց մօտ փանասէ պահելով եւ յանկարծակիս դժուարութեանց ատեն գործածելով մեծ օգուտ կը քաղեն եւ ծանր հետեւանաց առաջը կ'առնուն: Փանասէն հեղուկ է, որ թէ՛ մարմնոյն վրայէն քսելով եւ թէ՛ լամելով ալ բժշկութիւն կը գործէ:

Գործածութեան կերպը հետն է: Դիւաւոր վաճառատեղին է, Ղալաթիոյ Եֆէնտի-ճամփի դրան կից Մինասեանին Ամերիկեան վաճառատունը, նաեւ մայրաքաղաքի զեղագործաց քով ու գաւառներն ալ կը գտնուին:

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՆԻՔԻ ԵՒԱԼՈՍԻ

ԳՕՆԹԻ ԵՂԱՐՔ ԵՒ ԵՄԷԻՆԻ

Ղալաթա. Սանտրոգըրար փողոց 109

Ստորագրեալքս առեւտրական բոլոր պատասխանատուութիւնը մեր վրայ առնելով ԳՕՆԻ Եղարք եւ Եմիինի հետ ընկերութեամբ Ղալաթիոյ Սանտրոգըրար փողոցը թիւ 130 գործատունն հաստատունութիւն ի վեր՝ արժանապէս քաջալերուեցանք պատուաւրժան յաճախորդաց բազմութեանէն: Այն ոք լուս գնահատեց մեր գործարանէն ելած ծխախոտոյն ընտրութիւնը, ճաշակը եւ զինկրուն չափաւորութիւնը տեսակներուն համեմատութեամբ: Ուստի եւ մեզ հարկ եղաւ, աւելի ընդարձակ ասպարէզ մը տալ մեր գործածութեանց:

Եւ նախ մեր գործարանն ու վաճառատունը փոխադրեցինք առաջնոյն դիմացը 109 թիւ շէնքին մէջ, եւ իւրան համեմատ ընդարձակութեամբ խիստ յարմարութիւն ունի թէ մայրաքաղաքէն թէ գաւառներէն եւ թէ օտար երկիրներէ եկած բազմաթիւ հրամաններն յոյժ գոհացուցիչ կերպիւ եւ փութով կատարելու:

Երկրորդ ծխախոտոյնը արտադրող ամեն կողմ եւ մանաւանդ յիշիճէ յստուկ գործակալներ կարգելով սխառ եղբ մասնաւոր խնամօք պատրաստել տալ բերքը եւ ահա այս խնամոց եւ զոնգութեանց շնորհիւն է որ այսօր ամենաշախիւ եւ հոտաւէտ ծխախոտներ կարող ենք մատակարարել նաեւ 150նոց, 200նոց, եւ 300նոց եւ աւելի բարձր գիներով ըստ տեսակին: Այսուհետեւ ոչ ոք պիտի վարանի իւր ճաշակին յարմար ընտիր ծխախոտ գտնելու մասին, բաւական է զիմեւ մեր վերոյիշեալ գործատունն ի Ղալաթիա Սանտրոգըրար փողոցը թիւ 109, եւ կամ ամեն ծխախոտներէ խնդրել մեր գործարանէն ելած ասպարէներէն:

Եւ. Օտար երկիրներէ ասպարէք ուղղորդելը կը մասնակցին այն մենաշնորհին, զոր ունինք կայսերական կառավարութեանէն, որ է պանտոքի տուրքէն ազատ ըլլալ, որով 1/10 էն 20շահ կուսնան:

Վաճառատուններն են.

Ղալաթիա Սանտրոգըրար թիւ 109
Ձընտան գարու 25 մէկէկէկէր » 29
Էմին-Էմին » 56

ԵՆԻՔԻ ԵՂԱՐՔ ԵՒ ԵՄԷԻՆԻ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Թառաշիկայ եօթնեկիս մէջ պիտի հըրադարակի նորայրի Դաղդիերէն-Հայեմէն բառարանին առաջին մասն, որ կը բովանդակէ (ա-աշ) գիրերը թղթակազմ ի գին 128 դահեկան արծաթ:

Մասնաւորապէս կը խնդրուի թերթ թերթ զնոյ արգայ անձերէն որ բառարանին 15րդ թերթը, յորում կարեւոր սրբագրութիւն մ'եղած է, բարեհաճին անյապաղ վերադարձնել Փրէնկեան. Դավաֆեան, Ղուկասեան եւ Վայոս գրավաճառաց: Կրկին տպագրեալ թերթը փոխարէն պիտի տրուի ամենուն ձրի:

Ն. ՏԷՐ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆՑ

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ

Դ. հատոր

Սոյն դասագրքին Դ. և վերջին հատորն սլ ի լոյս ընծայուած է. Պօլսոյ աշխարհարանի վերածուած և ընտիր տպագրութեամբ: Դին 5 դահեկան արծաթ:

Կեդրոնատեղին է Միացեալ ընկերութեանց գրասենեակին, Կալաթա, Էֆէնտի-Էֆէնտի խան, թիւ 11, 12, և 13:

Կը գտնուի Պօլսոյ բոլոր հայ գրաւաճառաց քով, նաեւ Կալաթա, Պ. Յ. Չաղըրեանի հայկական թղթավաճառանոցը:

Դպրոցաց համար մասնաւոր զեղջ կըլլուի:

ՏԷՐ-ԻՄԲԱԳԻՐ

Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Իրգա փաշա խան թիւ 14